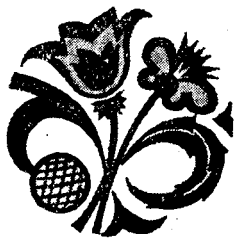

Данило СКОРОПАДСЬКИЙ

ВЕРЖАВНИЦТВО
ПАТРІОТИЗМ

1947

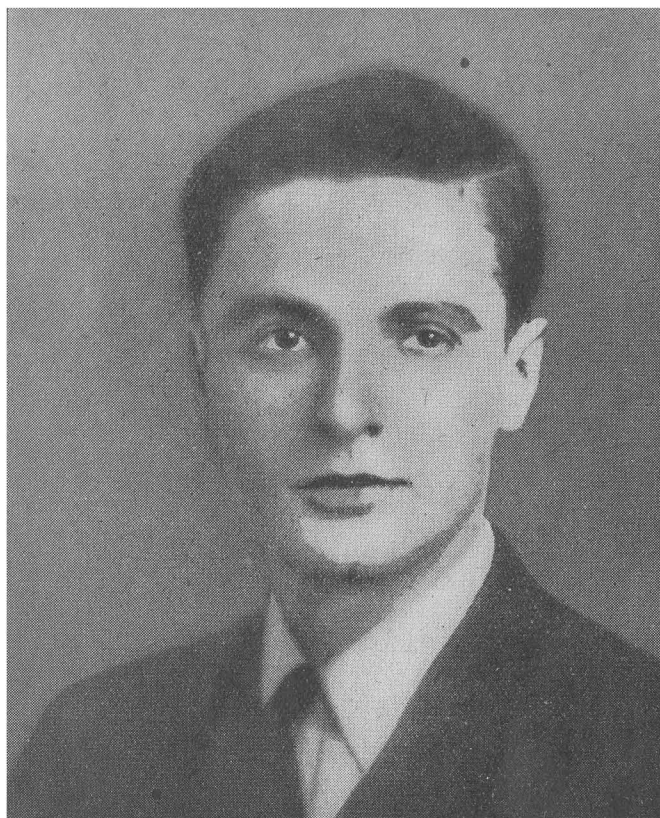
Rucks & Co., Kiel. DF 93 1734 1500 9. 47. Kl. B

Данило Скоропадський

**ДЕРЖАВНИЦТВО
і
ПАТРІОТИЗМ**

3 промов, виголошених в
Канаді і США в 1937/38 рр.

1947

Гамис Александрович

фото 1937 року

Із нашої чесної боротьби
встане вкінці найбільше сміт-
ва, найсильніша своїм завзят-
тям і розумом, лицарська Ук-
раїна.

Вячеслав Липинський.

Видаємо для української еміграції кілька промов Гетьма-
нича Данила.

В словах Гетьманича Данила немає образ і докорів на чий-
будь адресу. Констатуються факти, даються оцінки, але без то-
го розповсюдженого в наші часи намагання «чужі» ідеї очор-
нити, зневажити, огидити.

Є пошана до представників інших поглядів, як і пошана до
самих поглядів, але і є найголівніше, чого нам від віків бракує
— здатність піднятися НАД особисте, НАД групове, партійне і
побачити ЗАГАЛЬНЕ, УКРАЇНСЬКЕ, ДЕРЖАВОТВОРЧЕ.

З цього погляду, не зважаючи на те, що промови ці були
виголошені 10 літ тому — вони не втратили своєї свіжости й
актуальности і наче б виголошені були... вчора.

Свіжими і актуальними вони залишаться доти, доки не
всьягнена буде всіх нас єдина мета — ВЛАСНА НЕЗАЛЕЖ-
НА ДЕРЖАВА.

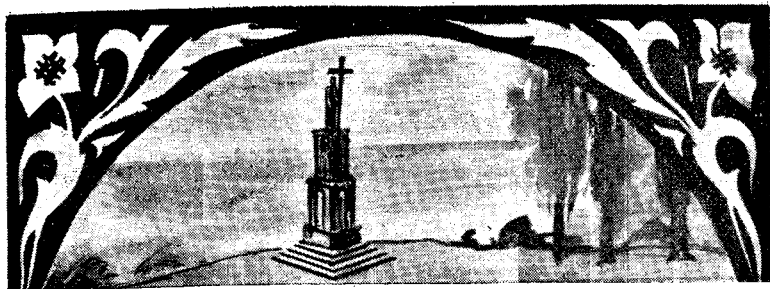
Промови Гетьманича Данила видаються не Союзом Гетьман-
ців Державників і не гетьманцями. Їх видають українські ски-
галці, що прожили 25 літ під режимом терору і насильства
і глибоко переконані, що спасіння України — у створенні
Української Трудової Монархії, теорію якої так блискуче спра-
цював геній нашого часу Вячеслав Липинський.

Вибір промов і саме видання їх відбувається без відома і
годи Гетьманича. В час тяжких комунікаційних умов не вда-
лося таку згяду добути.

Взято їх зі збірника «За Україну», виданого в Америці у
1938 році.

Видавництво

ОЦІНІМО НАШІ ДАВНІ І ТЕПЕРІШНІ ПОМИЛКИ

Високопреподобні і Всечесні Отці! Високоповажаний Пане Головний Обозний! Дорогі Гетьманці й Гетьманки! Шановна Українська Громадо!

Сердечно вітаю всіх Вас — незалежно від Вашої релігійної чи політичної приналежності — вітаю як молодий Українець, якого, так само, як і Вас, болить доля нашої України.

Переказую Вам рівночасно привіт від Батька мого, від усіх наших активних співробітників-гетьманців, від наших одноступців і прихильників, нарешті, від моїх особистих приятелів-патріотів українських, що з усіма нами стараються в міру сил своїх високо тримати прапор Української Державної Ідеї.

Я знаю, що в залі цій зібралися не тільки гетьманці й прихильники Гетьманського Руху, але також і представники інших політичних напрямків; не тільки греко-католики й римо-католики, але також і православні, а може українські представники це й інших християнських віроісповідань.

Ця різноманітність не відштовхує мене й не лякає, а, навпаки: вона вабить мене до себе. Бо серед цієї маси різних облич українських бачу я щось, що всі нас об'єднує й створює з нас одну спільноту. Це щось це сильна база, на якій всі ми можемо сходитися й спокійно говорити, це гаряче бажання України, України вільної й незалежної, України державної! Я думаю, що нема сьогодні людини, яка називала б себе українцем і такої України не хотіла б!

Вже 20 літ минає після того, як Україна прокинулася до нового державного життя. Прокинулася з тим, щоб у скорім часі в муках занепасти.

Великою трагедією всіх нас, свідків тогочасного нашого національного підйому й занепаду, було, що національний зрив наш відбувся під гаслами національними українськими, але йшов у фарватері революції всеросійської, яка мала інтернаціональне наставлення.

Багато з тих, що в той час брались кувати долю України, у великій своїй більшості політичні романтики, не могли, бо не вміли, налагодити державної роботи. Внаслідок цієї першої нашої невдалої спроби, була наша Батьківщина роздерта на чотири частини, а на найбільшій з них запанував і досі панує дикий московський большевизм.

Не хочу тут кидати камінням у тих, що спричинилися до цієї першої поразки. Можливо, що, аналізуючи недавнє минуле в історичній перспективі, можна — приймаючи на увагу всі тогочасні обставини — знайти для неї пояснення. Але сьогодні мусимо думати не заднім числом, а вдумливо й спокійно дивитись вперед, стараючись не повторювати старих помилок. Стосується це в першу чергу до нашого середнього й молодого покоління, до тих, у руки яких Провидіння, може вже в не так далькому майбутньому, покладе долю України.

Сьогодні ми стоїмо в періоді внутрішнього зросту, накопичення внутрішніх сил. Це відчувають усі, що активно працюють у визвольному русі. Відбувалася вже й далі відбувається переоцінка політичних цінностей. За останні 17 літ пророблена величезна ідеологічна робота, яка дала цілому українському політичному думанню новий імпульс, новий державницький напрямок. Державницький підхід до всіх проблем української дійсності захоплює сьогодні чимраз ширші політично-активні національні кола.

Є це стремління оцінити глибокі давні і ближчі історичні помилки, а знайшовши корінь лиха, в майбутньому його радикально усунути; стремління шукати основи для нашого державного відродження в історичних джерелах нашої державності; стремління сподручити нашу здорову державну традицію з духом активної, завзятої боротьби.

Сьогодні серед цілого українства можна спостерігати стремління до об'єднання, до знайдення кристалізаційного національного центру, щоб довкола нього могли згуртуватись усі здорові, активні й творчі сили українські. Стремління це природне й здорове. Викликане воно внутрішнім духовим зростом українства, як рівно ж свідомістю, що нова світова завірюха, якої передвісники бачимо вже в цілому ряді місць на земній кулі, може захопити й українські простори; викликане воно бажанням, щоб грядучі події не заскочили нас несподіваними як у 1917-році.

І тому українські патріоти-державники сьогодні гарячково працюють, плетуть сітку зв'язків серед цілого здорового українства, коли необхідно, то понад голови існуючих політичних організацій. Бо можливо, що часу залишилось уже небагато.

Своїх завдань свідомі й гетьманці. Вони знають, що несуть на своїх плечах українську державну традицію, яка накладає на них великі обов'язки супроти цілого українського суспільства. Обов'язків цих вони не бояться, бо вірять у правильність шляху, по якому свідомо йдуть, вірять у ласку Божу й у свої сили.

На завдання свої дивляться вони широко. Стараються українську справу охопити в усій її повноті як з внутрішньополітичного, так і з зовнішньополітичного боку.

Гетьманці знають, що вони є тільки частиною цілого. Але, свідомі своєї відповідальності, вони хочуть бути частиною творчою й активною. Хочуть створити духові й організаційні рамки для цілого українського визвольного руху, бо знають, що без цього національна сила наша при новому зриві знову розпоршиться.

Але, стоячи твердо на своїх засадах, гетьманці ніколи не відкидали й не відкидають співпраці на користь спільного визвольного Діла.

Я не знаю ще канадійської еміграції, але відчуваю, що й тут знайду зрозуміння, так само як і на американській землі. Відчуваю, що тут, так само як там, працюють не емігранти, пригломшені злиднями — духові й фізичні невідьники — але вільні й сильні Українці й Українки, свідомі своїх обов'язків не тільки у відношенні до своєї нової прибраної Батьківщини, але й у відношенні до Батьківщини старої — Матері України. Обов'язки ці є великі. Полягають вони в першу чергу в тім, щоб зрозуміти, що властиво відбувається на Українських Землях в Європі, а зрозумівши — допомогти.

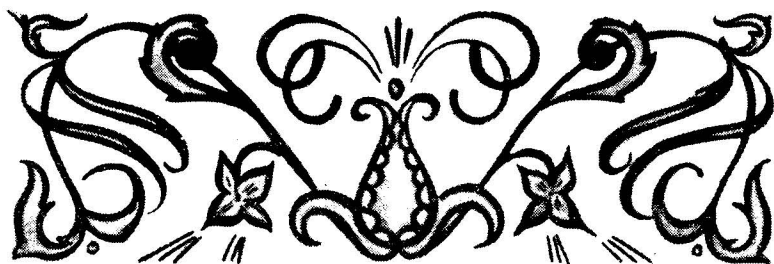
Еміграція польська відіграла велику ролу в державнім відродженні Польщі. І я вірю, що й наша еміграція за океаном, еміграція ще молода, виконає свої обов'язки супроти України.

За майбутнє нашого народу я не боюся, бо вірю в його здорові й творчі сили. Вірю, що здорова національна стихія наша змете з нашого тіла заразу московського большевизму, а всі українські державники знайдуть шлях один до одного й об'єднавшись під покровом одної Керівної Ідеї, у творчій пориві здобудуть і відбудують нашу Україну!

Україні — Слава!

Виголошено 13 листопада 1937 р перед українською колонією в Торонто (Канада).

КЛИЧЕМО ДО СПІВПРАЦІ ВСІХ ПАТРІОТІВ

Шановна Громадо!

Коли 19 літ тому Гетьманський Рух відновлювався на еміграції після недавньої національної поразки на Українських Землях, тих перших, новітніх Гетьманців була горстка. Стали вони відважно на оборону Гетьманської Ідеї, бо вірили, що тільки ця Ідея дасть змогу об'єднати в нових, більш досконалих формах розпоршені українські сили і створити для них новий духовий і організаційний осередок. Йшли вони проти течії, проти упередження нашого схаотизованого різними неукраїнськими гаслами громадянства, проти безвідповідальности тодішніх провідників, що, хитаючись від одної крайности до другої, не бачили одного, головного: досвіду нашої багатовікової історії.

В оновленій формі Гетьманська Ідея ожила. Впродовж довгої боротьби вдалося цю Ідею поширити серед нашого патріотичного суспільства. Виробились поволі кадри робітників-гетьманців, поволі викувався і далі виконується тип українського державника. Сьогодні слово гетьманець є зрозуміле для кожного, хто в тій чи іншій формі стикається з українським політичним життям. Сьогодні Гетьманський Рух став незаперечним фактором всього українського суспільного життя, і з цим фактором кожний поважний спостерігач мусить рахуватись.

І я щасливий почути тут, в центрі Канадійської Дієцезії, авторитетний голос її духовного Провідника й Українського Патріота, що так глибоко підходить до питань нашої невеселої української дійсности і який бачить світлу будуччину для нашої, нині ще поневоленої Землі, в об'єднанні довкола Гетьманського Прапора!

Було б наївно думати, що без внутрішньої консолідації

Український Нарід зможе охоронити себе під час грядучих подій від того, щоб стати об'єктом визиску чужоземних сил, які будуть використовувати українську неорганізованість і безсилість виключно для своїх цілей. Тільки силою можна добути собі право! Ця істина для всіх культурних і політично вироблених народів ясна. Одначе, для числених Українців ще ні. Не забуваймо, що оточені ми народами, що знають вартість духово й фізично сильної політичної організації, що вміють використовувати в площині суспільно-політичних цілей всі досягнення модерної науки й техніки для того, щоб скріплювати своє незалежне життя. І тільки тоді, коли ми також, залишаючися в душі Українцями, тільки ними, будемо робити те саме, можемо ми надіятися на перемогу. Мусимо позбутися рис нашої загумінковости, що відгороджує нас від інших народів. Мусимо натомість уміти думати великодержавними категоріями й відповідно чинити. Тільки тоді здобудемо ми собі пошану в наших сусідів, і тільки тоді визнають за нами право бути державною нацією.

Для нашого внутрішнього об'єднання мусимо зробити перший крок: позбавитися нетерпимости, що не дозволяє українцям, які стоять у різних політичних таборах, знаходити шлях один до другого. Не забуваймо, що український політичний визвольний рух ще молодий і що знаходиться він ще в стадії формування. Помилки в минулому ще не означають, що ті ж самі помилки будуть повторюватись у майбутньому. Тому не біймося простягати руки до всіх Українців, що стоять ще сьогодні в інших політичних таборах, бо тільки в процесі практичної роботи зникне назавжди те, що нас роз'єднує.

Мусимо також стреміти до того, щоб віроісповідні різниці між Українцями не стояли на перешкоді до їх політичного зближення й об'єднання. Бо ж Україна одна для всіх Українців, незалежно від того, хто до якого віроісповідання належить.

Гетьманці свідомі великої цінности, що вони її несуть на своїх плечах; а цією цінністю є традиція Гетьманської Держави, одночасно традиція найсвітліших періодів нашої історії. Хочемо ту нашу Ідею донести знову до Києва, хочемо бути на висоті завдань, що стоять перед нами, спрямовуючи енергію нашу на поглиблення нашої внутрішньої духової єдности й фізичної зорганізованости, і роботою своєю, чесністю й товариськістю поривати український патріотичний загаль до спільної боротьби за спільний ідеал!

Хочемо української сили, а тому кличемо до співпраці всіх щирих українських патріотів з інших таборів, яким дорога доля нашої Землі!

Нашій Україні Слава!

Виголошено 11-го грудня 1937 р. перед українською громадою в Вінніпегу (Канада).

ПРО ОДНЕ З НАШИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ЛИХ

Великий нарід загинути не може! Не загинули й такі менші від нас народи як Поляки, Болгари, Серби, Румуни, не дивлячись на довгі часи чужого панування на їх землях, не загинемо й ми, коли й далі будемо неухильно прямувати до нашої цілі — державного унезалежнення — напружуючи всі наші духові й фізичні сили для нашого об'єднання і внутрішнього скріплення.

Ми проробили вже поважну роботу по нашій недавній по разці, першій невдалій спробі відбудувати по російській революції вільне й незалежне життя. Безперечно, сьогодні національна свідомість українства зросла, зроблено поступ у напрямку поглиблення українознавства, українське мистецтво й наука починають знаходити признання в інших державних народів, поглибилося й розвинулося політичне думання в державницькому напрямку; нарешті, пророблена велика пропагандивна робота для ознайомлення цілого світу з нашими визвольними стремліннями. Це все правда.

Але не переоцінюймо всіх цих досягнень!

Хай відчування нашої вічної немочі: браку з організованості політичної, того, що єдине може нам дати справжню силу, буде для нас спонукою для дальшої роботи хай буде відчування цієї нашої національної хибі нашим душевним боєм, що ще більше скріплюватиме нас в загарливій хотінні активної боротьби за власну Державу. Бо тільки власній Державі ми будемо тим, чим бути можемо: не 45-мільйонним народом без державного хребта, народом, правда, «здібним, гарним, симпатичним», що уміє добре співати й кликати до культурного світу, що його упосліджено й покривджене але справжнім народом, вільним, сильним і гордим, що н

стидається своєї минувшини й спокійно дивиться в майбутнє; народом, що, здобувши свою незалежність у тяжкій боротьбі, пробив мур до справжнього світла: вийшов на ширший державний шлях, який єдиний доведе його до буйного духового й матеріального розвитку!

Сьогодні нема справжнього Українця, який міг би мислити собі щастиве майбутнє нашої Землі без власної Держави. Такої Держави прагнуть всі свідомі Українці: і старше покоління, що двадцять літ тому мало в своїх руках керму українського політичного життя, і середнє покоління, що принесло так багато жертв крові в визвольній боротьбі за нашу Державу; і покоління молоде, що сьогодні починає входити в вир суспільного життя з новим завзяттям, новою енергією й готовістю на нові жертви.

Роки страждань на еміграції й під окупантом поволі починають стирати те, що нас двадцять літ тому роз'єднувало. Здорова й політично активна частина нашого суспільства шукає шляхів до об'єднання, бо відчуває, що тільки в об'єднанні можна створити справжню українську силу. Ця тенденція помітна особливо серед середнього й молодого покоління. Сьогодні не ставимося так нетерпимо до наших бувших, а може ще й теперішніх політичних противників. В кожному у першу чергу шукаємо чесного Українця, який може й помиляється, але все ж таки в своїм нутрі є добрим українським патріотом. Схиляємо чоло перед жертвами всіх чесних Українців, що вони їх принесли так, як уміли, для України: і перед тими нашими вояками, що боролися Землю нашу від першої большевицької навали, і перед сердюками гетьманськими, що вмирали за гетьмана й гетьманський уряд, обороняючи їх і столицю України від повстанців, спровокованих нашими соціалістами, яким допомагали московські большевики. Віддаємо честь і тим з-поміж цих збаламучених противників Гетьманської Влади, що пізніми роками вели, яко партизани, боротьбу проти тих же самих московських большевиків, і гинули за Україну.

Бо сьогодні знаємо те, чого багато з тих, що тоді бралися кувати долю нашої Землі, не знали. Знаємо, що вміти руйнувати, не означає вміти будувати. Знаємо, що одного тільки романтичного захоплення ідеєю вільної України ще не досить, щоб вільну Україну здобути й закріпити. Натомість гаряче хотіння тої України мусить бути сполучене з умінням організувати реальні українські сили. Знаємо, крім того, що внутрішню силу й натхнення для будови власної Держави мусимо в першу чергу шукати в нашій здоровій історичній минувщині, будувати наше державне майбутнє на українському фундаменті, а не на ідеях і кличах, запозичених у чужих народів.

Знаємо, нарешті, що поразку після розвалу царської Росії спричинило в першу чергу те, що не мали ми за плечима до того періоду національної державно-політичної підготовки, творча політична думка українська розчинялася в інтернаціональним революційнім морі.

Сьогодні хочемо всю енергію нашу сконцентрувати на суто національних завданнях, хочемо бути українськими Державниками, Українцями, що поза Ідеєю власної Держави не бачать інших цілей, для яких варто жити й працювати. Знаємо, що найвищим виявом творчості Українців, jako спільноти, мусить бути здібність до політичної організації національних сил: не тільки для того, щоб Державу нашу збудувати, завтра, щоб її внутрішньо скріпити й оборонити. І не гістеричним борсанням і криком спроможемося ми ту Державу здобути, а тільки методичною підготовкою й координуванням наших здорових національних сил в однім великім українськім визвольнім Русі, що проводом Керівної Державної Ідеї.

Ми знаємо нині, що державництво вимагає ще одного: самообмеження свого особистого інтересу для користи Діла. Практично це означає в першу чергу обмеження своєї особистої свободи добровільним підпорядкуванням політичній національній організації, що для визвольного Діла працює, взагалі підпорядкуванням Авторитетові, що визвольну роботу очолює. Без такого обмеження особистої свободи немислими ніякий збірний суспільний чин. Уміння підпорядкуватись організаційній дисципліні і взагалі авторитетові, являється секретом успіху всіх сьогодні культурно й політично розвинених народів. У 1917 році Українці думали більше про свободу, як про організацію національних українських сил. Сили розпоршились. Маю вражіння, що сьогодні, на щастя, вже більше таких, що вміють підпорядковуватись, слухати, наставляти й брати на себе відповідальність. І гадаю, що в якнайширшій введенні духа організації, в широкім розумінні цього слова, в наше суспільне життя лежить запорука перемоги нашої віковичною анархією, запорука нашої національної перемоги.

На цьому місці я хотів би повторити те, про що я вже говорив в іншому місці.

Дехто з учорашніх українських промовців, що зверталися до чужих гостей в англійській мові, з захопленням говорив про демократію, що, зокрема в цій Бритійській Домінії, дала, мовляв, Українцям таку велику свободу.

Отже: поперше, демократія тутешня, якої носієм у першу чергу являється елемент англо-саксонський, може найбільш державно вихований у світі — ґрунтовно різниться від нашої

української демократії, напівосвіченої, розгнужданої, нездисциплінованої й безтрадиційної демократії, яка у великій мірі винна в тому, що Держава українська в недавньому минулому завалилася.

Тутешня демократія творча, бо вміє визнавати постійний авторитет, наша ж демократія кожний авторитет поборює, продовжуючи й відновляючи нашу отаманію.

Врешті, не треба також забувати, що тутешню демократичну свободу постійно охороняє Бритійська Монархія.

Подруге, Вельмишановні Папі й Панове, говорячи про тутешню свободу, не забуваймо, що не Українці, а хтось інший створив існуючі тут суспільні рамки, які Вам такі милі. Прийшли Ви вже у сконсолідовану Державу, яка гостинно відчинила Вам двері. Говорячи про свободу, не забуваймо про століття боротьби, в якій викувався тип англійця-державника, що сьогодні цю свободу правильно розуміє й її обороняє.

Ми, Українці, власної Держави не маємо; столітньої державної традиції, що поза всякими писаними законами регулює суспільні взаємовідносини, не маємо; маємо натомість перебільшене поняття про особисту свободу із слабо розвиненим розумінням своїх обов'язків супроти загалу й Держави. Це одне з наших національних лих. Тому не починаймо сьогодні з демократії! Починаймо з боротьби за головну позицію, яку ще не здобули: за Вільну й Незалежну Українську Державу! Починаймо з обов'язків і дисципліни!

Погоджуюсь, що якнайбільша особиста свобода приємна кожному. І гетьманці-державники хочуть бачити в майбутній Українській Державі якнайбільше особистої свободи, якнайбільше виявлення індивідуальної творчості, що являється основним двигуном духової й матеріальної культури кожного народу.

Але не забуваймо, що в часи національного лихоліття, як наприклад під час останньої війни, великі демократичні держави одні з перших зуміли обмежити індивідуальну свободу для піднесення національної дисципліни в ім'я оборони свободи й незалежності цілої Держави.

Ми, Українці, стоїмо сьогодні в самому початку нової боротьби — боротьби, завзятої, довгої й жорстокої. У цій боротьбі необхідна велика активність в усіх ділянках нашого національного життя, необхідне уміння нести відповідальність і особисті жертви, необхідне постійне внутрішнє горіння, сполучене з умінням дисципліновано підпорядковуватись визаним авторитетам. Це все для збільшення нашої внутрішньої сили.

Тому в ці часи національного напруження й існує не починаймо з особистої свободи. Її матимемо в нашій здобутій Державі! Сьогодні ж будемо натомість готові цю нашу свободу при-

нести кожночасно й добровільно в жертву там і тоді, коли користь нашої визвольної роботи від нас цього вимагатиме!

Уміти підпорядкуватись, це не значить пасивно чекати наказу згори, не проявляючи власної ініціативи. Державник український мусить навпаки: визнаючи авторитети, виявляти якнайбільше самостійної творчості в національній роботі, координуючи її з інтересами визвольного Руху.

Державник український мусить також уміти ставити все на карту, коли добро визвольної справи цього вимагатиме. Легше безперечно, приглядатися, може і з симпатією, до роботи, що її роблять інші, а самому нічого не робити, мовляв, моя хата скраю. Але, хто так говорить, не є справжнім державником. Без особистого ризику й особистої жертви, власної Держави ні коли не збудуємо.

Нарешті, сьогодні знаємо ми, що душа народу — це його Релігія, й нищити останню не вільно без загрози цілого існування. Тому Державник український, роблячи свою світську політичну роботу, шанує Релігію, Духовні Авторитети й Церкву, до якої з діда-прадіда належить.

Шановна Громадо! Ми переживаємо дуже відповідальні часи, наближаємося до нових подій і можливостей, коли, може не в так далекім майбутнім, матимемо змогу знову боротись за нашу Державу. Навчені гірким досвідом з нашої недавньої минувшини, знаючи причину наших невдач, всі ми тим самим несемо велику моральну відповідальність за майбутнє нашої визвольної Справи. Не повторюймо старих помилок, що довели нас до катастрофи!

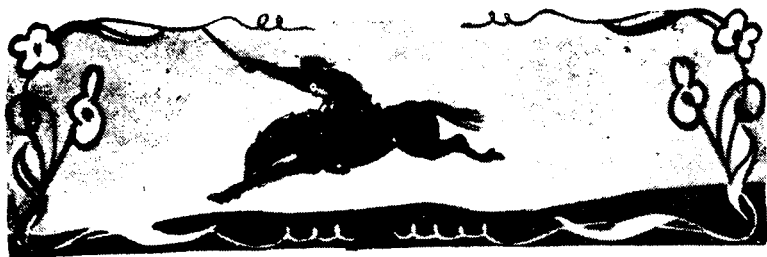
Відповідальности цієї свідомі Батько мій і я, що нас Божі Провидіння захстіло поставити в центрі Гетьманського Визвольного Руху. Ідеї нашої Вільної Незалежної України хочемо служити до кінця! Віримо в неї так, як вірять багато українських патріотів. Розуміємо трудність нашого положення і завдання. Знаємо, що ми в періоді наростання здорових українських сил і находимося щойно в початку цього процесу. Але глибоко віримо, що творчі сили нашого народу переможуть!

Повне ж національне визволення прийде тоді, коли збірний чин наш буде освячений великою жертвою, коли — як нарешті в житті кожного народу — стрункі лави наших бійців-патріотів будуть знову кувати вільне життя й Незалежну Державу під свист куль і ціною власної крові!

До нашого національного зриву ми готовимосся, наближення його відчуваємо, його хочемо, бо хочемо Вільної України!

Україні Слава!

Виголошено 19 грудня 1937 року в «Народньому Домі» української колонії в Едмонті (Канада).

СЛОВО ДО НАШОЇ МОЛОДІ

Українська визвольна боротьба є революційна. Української держави нам ніхто не дасть, мусимо її вибороти ціною власного зусилля й власної крові, бо тільки тоді вона буде тривала. Для того України треба хотіти так, щоб боротьба за неї стала головною ціллю нашого життя. В тій боротьбі особливо молодь наша мусить відіграти велику, оскільки не рішаючу ролю, бо тягар її спаде в першу чергу на плечі молоді. Боротьба та тільки тоді матиме успіх, коли будемо до неї відповідно підготовані. Без широкої підготовки всі жертви підуть на марне, буде розгублене головне джерело нашої майбутньої сили — наше молоде покоління. Молодь мусить це знати.

Підготовка мусить бути в першу чергу духовна, систематична й ясна. Мусимо усвідомити собі, чого ми хочемо й чому ми того хочемо, намічуючи тоді відповідні шляхи для практичної роботи. Без широко закреслених цілей і ясного шляху роботи, кожна витрата нашої національної енергії буде даремною, не дасть бажаних наслідків, а тільки ослабить нас. Із-за тактичних помилок провідників гинули армії, не дивлячись на героїства окремих жовнірів. Із-за тактичних помилок губили свою пробоевість найсильніші національні рухи. Ми також належимо до одного великого національного руху. Підлягаємо, отже, тим самим законам. Роблячи кардинальні помилки, можемо зменшити нашу силу. Навпаки — після вдумчивого перегляду наших національних сил і правитьної їх організації й координації — узгляднюючи зовнішні обставини — зможемо скоро стати важливим, оскільки не рішаючим чинником на сході Європи.

Великою тактичною помилкою є передчасне кидання нашої молоді, що цю цю починає входити в життя, у вир підпільної революційної боротьби там, де боротьба ця на сьогоднішній день, з тактичних міркувань безнадійна, натомість тільки анархізує

і деморалізує нашу молоддь, відриваючи її від нормальної духової і фізичної підготовки до великого загальнонаціонального зриву, що, я вірю, сьогодні вже не так далеко.

Революційність необхідна, але вона корисна тільки тоді, коли проявлятиметься в слушний з тактичного боку момент, коли буде спрямована лише проти зовнішнього ворога, коли буде пересякнена рівночасно великою ідейністю й сподучена з залізною дисципліною, карністю й терпимістю у відношенні до всіх, навіть інакшодумаючих, чесних Українців. Оскільки ж молодь наша буде виладовувати свій революційний замаг проти інших Українців, сіючи рівночасно дух якоїсь гастової нетерпимости між українством — годі нам мріяти про національне скріплення.

І Ви, тут зібрані представники української молоді Канади хоч і далеко від своєї Батьківщини, несете на своїх плечах великий обов'язок. Обов'язок цей — в першу чергу пізнати українську історію й українську дійсність, сумну і світлу, з щирим внутрішнім бажанням добра для України; musíte проаналізувати причини наших дотеперішніх невдач і, зробивши відповідні висновки, власним плечем підперти зусилля українських патріотів, що в тяжких обставинах борються за ліпшу долю України на Старім Континенті.

Допомогти Ви можете багато: поперше, плекаючи дух національної солідарности, далі — збільшенням своєї духової і наукової кваліфікації, здобуттям впливів серед чужого оточення, завжди залишаючись Українцями; методичною пропагандою серед чужинців ідеї Самостійної, Вільної України, підкреслюючи світлі моменти нашої історії й ніколи не виносячи на осуд їх наші внутрішні непорозуміння і сварки; якнайширшою організацією українських сил на еміграції, маючи на увазі не тільки місцеві інтереси у Вашій новій прибраній Батьківщині, але й активну допомогу національній боротьбі, що точиться на українських землях. Для такої організації Ви маєте в цій вільній країні всі можливості. Musite також плекати військового духа і, оскільки можливо, вчитись військового діла, використовуючи для цього всі можливості. Musite студіювати загальний хід світової політики, пам'ятаючи, що українство завжди відчувало брак людей, що уміють розбиратись в зовнішньополітичних справах, а які вже тепер, підготовчий період, дуже потрібні. Бо хто знає — може не один з Вас візьме активну участь в подіях, коли знову рішатиметься доля України.

Ви знаєте, який політичний напрямок визвольного руху тут репрезентую, тому про себе не говорю. Скажу лише про деякі принципові установки гетьманців - державників.

Гетьманці - державники не є настільки короткозорі, щоб не бачили за власною організацією існування інших політичних національних угруповань, що в тій чи іншій формі також беруть участь у визвольній русі. Цілком зрозуміло, неможливо всю національну українську роботу втиснути в рамки одної організації, підвести під одну формулу. Тому кожний конструктивний вияв того руху в інших організаціях для спільного для всіх Українців визвольного діла є цінний. Гетьманцям-державникам ходить не про знищення здорових зародків національного руху у вже існуючих організаціях, але про координування роботи останніх, про створення одного Державницького Українського Фронту, складові частини якого виявляти б в цілому ряді питань найбільше власної ініціативи — перебуваючи, так би мовити, в стані еластичної співпраці між собою, — але які, однак, визнавали б деякі непорушні загальноорганізаційні норми і один загальнонаціональний понадкласовий і понадпартійний центр, авторитетний на зовнішньому і внутрішньому фронтах. Не забуваймо, що наша віковична отаманія, в рішучі моменти нашої історії, завжди була причиною нашої внутрішньої немочі, нашого безсилля й наших поразок. Без свідомої роботи в напрямку створення такого скоординованого Державницького Фронту ми при перших же подіях знову розгубимося, знову прогаємо нові можливості.

Гетьманці - державники тому працюють в повищому напрямку свідомо й енергійно, відчуваючи, що часу залишилося вже небагато. І вони щасливі бачити, що й поза межами гетьманських організацій вони знаходять зрозуміння й співчуття. Власним прикладом хочуть вони завоювати собі зрозуміння й пошану серед українського загалу, зрушуючи його до спільної творчої праці.

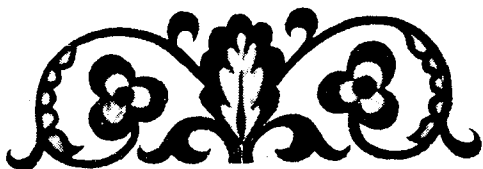
Не в силах українських, в їх сьогоднішньому положенні, створити для себе сприятливу зовнішньополітичну кон'юнктуру, але в їх силах сприятливу кон'юнктуру використати. Це залежатиме від того, що сказано вище: чи зуміють чесні й активні сили, що діють сьогодні серед українства, своєчасно порозумітися між собою, створюючи один широкий, національний і скоординований Український Фронт.

Хочу ще звернути Вашу увагу на наступне: під час мого подорожування зауважив я гостру релігійну боротьбу між греко-католиками й православними, особливо в Канаді. Не входжу тут в аналізування причин тої боротьби. Хочу тільки висловити моє щире побажання, щоб боротьба ця не стояла на перешкоді до політичного порозуміння між всіма чесними українськими патріотами, щоб не ослаблювала вона нас внутрішньо особливо тепер, коли ми мусимо виявити максимум національної єдності й солідарності.

Усім Вам, молоді Українці й Українки, бажаю у Вашій національній роботі енергії, витривалості і вірю в нашу остаточну перемогу!

Виголошено 22-го грудня 1937 р. перед українською молоддю Едмонті (Канада).

СЛОВО ДО ОТЦІВ ДУХОВНИХ

Високопреподобний Отче Протоігумене! Всечесні Отці й Браття і Дорогі Українські Гості!

Я маю нагоду бути гостем Чину Святого Василя Великого. Гостинність цю сердечно ціную, бо я, як і мій Батько і ціла Родина наша, що так само, як і більшість Наддніпрянців, є православними, — глибоко шануємо Греко-Католицьку Церкву і її інституції.

Під час моєї подорожі, що відбулася на запрошення Союзу Гетьманців-Державників Америки й Канади, я мав нагоду зблизька познайомитись з нашою заокеанською еміграцією. Всюди українські патріоти, як світські, так і духовні, вітали мене надсподівано широко й сердечно, вітали ентузіастично. Добачаю в цьому здорову ознаку того, що історична державна традиція наша глибоко лежить у душах широких мас українських. Є це шукання твердої точки оперття для наших визвольних змагань, стремління будувати наше українське майбутнє на глибокім фундаменті.

Все, що я досі в Америці й Канаді бачив, являється для мене великою моральною підмогою й заохотою до дальшої завзятої праці.

Я щасливий бути в цьому Домі не тільки тому, що тут виховуються провідники духовні, що поставили ціллю життя свого ширення Науки Христової й моральне та релігійне піднесення нашого народу, але я щасливий бути тут також тому, що знаю, що нахожуся в осередку, де плекається й національно-державницька українська думка.

Ми, українські державники, не можемо думати про успішну боротьбу проти зовнішніх і внутрішніх розкладових сил, що діють серед нашого суспільства і в першу чергу проти большевизму — без існування широкої моральної бази, що її нам може дати тільки християнський світогляд. І тому визнання законних Церковних Авторитетів являється одною з основ Геть-

манського Руху. Звертаю при цій нагоді увагу Вашу, що так само, як і в 1918 році, хочемо ми, щоб у майбутній Незалежній і Самостійній Українській Державі була повна свобода Релігій.

Ми, світські люди, робимо діло політичне, стремимо до того, щоб створити з розпорощених сил українських — силу політичну, що, черпаючи національну свідомість свою із здорових історичних джерел нашої державної традиції, єдина зможе спричинитись до створення з нас Державної Нації. Нації, яка б цінила свою минувшину і яка спокійно й сміливо дивилася б на своє майбутнє.

Серцем відчуваю, що сьогодні здорове українство поволі стає на правильний шлях, поволі виходить на ясну й пряму українську дорогу.

І я щасливий почути якраз тут, у цьому релігійно - національному осередку, вислови повного зрозуміння нашої державницької роботи, як рівно ж запевнення, в такій формі, до допомоги й підпертя на майбутнє.

Ми свідомі того, що релігійне питання в Україні буде не так легко вирішити. Як з расово-психічного боку Українська Нація сьогодні ще не представляє собою моноліту, так само й у релігійному відношенні відбиває вона на собі різні впливи. Як українські державники, ми свідомі величезної ваги правильного вирішення релігійного питання, але також знаємо, що остаточно вирішене воно зможе бути тільки тоді, коли будуть існувати міцні рамки, коли буде існувати Українська Держава. Тому, виходячи з заложення свободи релігії в майбутній нашій Державі, ми сьогодні скупчуємо нашу увагу в першу чергу на політичній стороні нашої роботи, на об'єднанні всіх творчих і здорових сил в одній національній державницькій фронті.

Я ще раз сердечно дякую Чиніві св. Василія Великого за моральну допомогу нашому Ділові, як рівно ж за сердечне і щире відношення до мене! Ми знаходимося знову на порозі великої національної боротьби! Я глибоко вірю в світле майбутнє нашого народу! Вірю, що в об'єднанні всіх творчих і здорових сил в одній спільній роботі — запорука успіху. Для такого об'єднання державники українські, свідомі взятих на себе обов'язків, вже віддавна працюють. Сьогодні їх уже не горстка, їх багато!

І тому, з вірою в ласку Божу й наші сили, кличу нашій майбутній Вільній Україні — Слава!

Виголошено 20 грудня
1937 р. перед о. о. Васи-
ліянами в Мондер
(Канада).

ЧИН 29-го КВІТНЯ

Ось уже двадцять літ минає після того, як була відновлена Українська Гетьманська Держава. Думки наші мимоволі переносяться до тих часів, коли молода Україна, повна нових надій, ставала на новий шлях державного будівництва, на шлях український, вказаний нам нашою історичною державною традицією.

Не буду тут говорити про те, як виглядала та наша Гетьманська Держава. Про неї згадали вже попередні промовці. Бачили вони ту Державу зблизька, як дорослі люди. Брали в той час активну участь в українськiм політичнiм життi. Я ж мав про ту Державу вражіння, що їх може мати молодий хлопець. Хону тут тільки сказати, що коли я свiдомо сьогодні став на шлях, до якого вже віддавна йде мій Батько, а з ним так багато українських патріотів, то у великій мірі тому, що ту Державу Гетьманську бачив на власні очі. Для мене вона була і є чимсь реальним, своїм. З нею в мене зв'язані може найсильніші спогади з моїх молодечих років, спогади, овіяні великим романтичним захопленням.

Згадую, яке сильне вражіння зробило на мене, коли вперше побачив я однострій українського гетьманського старшини. А було це в Петрограді на початку літа 1918 року. Через тодішні бурхливі часи, зв'язок з Батьком цілої нашої Родини перервався на кілька місяців. Родина наша жила в Петрограді під більшовиками. Про відновлення Гетьманства довідалися тільки з преси. Жили ми в постійній небезпеці перед арештуванням нас більшовиками, яко закладників. Тільки тому, що в них було безладдя, нічого злого не трапилося. І от у тих складних і небезпечних обставинах нараз з'являється до нас молодий український старшина в українськiм гетьманськiм однострої під цивільним плащем і повідомляє, що нас чекає спеціальний

поїзд на Николаєвському двірці, присланий Гетьманським Урядом для того, щоб вивезти нас до Києва.

Згадую далі зустріч з Батьком на двірці в Києві, в оточенні українського генералітету й уряду, які всі виїшли, щоб привітати нас в столиці України. Згадую життя в Гетьманському Палаці, зміну гетьманської варти, що кожного дня, точніше о 12-тій годині, проходила коло моїх вікон з музикою та розгорнутими українськими прапорами. А далі поїздки на великих двох провіх пароплавах до монастиря в Межигір'ї, коло Києва, з Батьком, з вищими українськими старшинами і з нашими та чужинецькими дипломатами. Далі риболовство на Дніпрі чи в затоках. Ночі біля багаття, українські співи й українське оточення. Далі знову офіційні прийоми представників чужих держав, відкриття Українського Університету, паради молодого українського війська, що його почали формувати.

А в скорім часі після того — повстання проти Гетьманського Уряду. Кінець Гетьманської Держави й незабаром, після короткого тріумфу українського революційного хаосу — окупації України червоною Москвою. А далі невимовні страждання українського народу, що продовжуються й по сьогоднішній день.

Все це, що я тепер оповідаю, являється частиною мого життя як рівно ж усіх тих, що в ті часи були в Україні, бачили її і за неї боролися. Цю нашу ще не таку далеку минувшину не можна викреслити з нашої пам'яті. Багато в нашім тогочаснім житті було темних плям, незрозумілого, дикого й некультурного; виявився, за рідкими винятками, повний брак політичного вироблення, брак творчої Української Думки, браку політичної підготовки особливо серед нашої інтелігенції, що не дало нам змоги використати надзвичайно сприятливих зовнішніх обставин для нашої державної справи.

Власними руками Гетьманська Держава була завалена, а незабаром і ціла Україна опинилась цілковито в неволі.

Це так. Але були й світлі сторони. Я не говорю про вияв патріотизму й героїства, яких було багато, але, крім того, по-казалося, що щирі українські маси, хоч політично й не підготовані, по суті були здорові і національно думаючі. В цих масах ще не зник відгомін славних часів нашої історії. Маси серцем відчували, що не можна зрікатися своєї минувшини, а тому повернули до традиційної української форми державності до Гетьманства. І тому можна з певністю думати, що той хто не буде викривлювати цього гону до національних державних форм, і в майбутньому потягне за собою нарід.

Пізніше, на еміграції, я був свідком духового й політичного українського хаосу, духової депресії й розгубленості, загальної безпорадності й безвідповідальності, що буяла на фоні

націонерствуваних демократичних гасел. І якраз у цей момент виступила на українському політичному обрії група українських патріотів, яка почала, опираючися на досвід нашої історії й останньої визвольної боротьби, проповідувати щось цілком нове, незрозуміле, що йшло проти загальної тогочасної течії, — почала проповідувати обновлену Гетьманську Ідею. Ідея ця вибухла, як бомба, серед загального українського хаосу. Почалася страшна боротьба перших піонерів гетьманських для пробиття мурів серед спантеличеного неприродними й чужими гаслами українського суспільства. І ось поволі стало народжуватися щось молоде, сильне й здорове. Настало відродження творчої політичної української думки, почався поворот до свого, рідного, що має глибоке коріння в нашій минувшині.

Сьогодні вже довгий шлях лежить за нами. Багато людей українських, зорганізованих гетьманців або прихильників Гетьманського Руху, стоять у наших рядах. Рух наш нерозривно зрісся з українською Визвольною Справою, завоював собі серед українського світу право горожанства. Все більше шириться між чесними патріотами українськими переконання, що Рух цей, і тільки він, несе в собі всі необхідні елементи для того, щоб здисциплінувати нашу розбурхану українську стихію; що в своїм відношенні до інших політичних напрямків не кермується він вузькою нетерпимістю, натомість, натхнений глибоким патріотизмом, стремить об'єднати в однім національним річищу якнайбільше творчих і здорових українських сил.

Вплив руху цього сягає далеко поза межі наших організацій. У цьому я переконався особливо під час моєї довгої подорожі по американському континенті. Але те ж саме можна сказати про нашу рідні Землі.

І Ви, тут присутні члени й членкині Союзу Гетьманців Державників, вже віддавна берете участь у нашій боротьбі за внутрішнє скріплення українства. Довелося Вам тут, за океаном, так само, як і Вашим однодумцям - гетьманцям в Європі, вести напружену боротьбу для того, щоб Вас зрозуміли. Але ви витримали чесно й стійко, високо трималочи прапор нашої державної Ідеї. За це честь Вам і слава! Ще довгий шлях перед нами! Але ми не боїмося труднощів! У довголітній боротьбі ми придбали необхідний досвід і загартувалися. Сьогодні нас уже багато!

І нині, в цей день, коли ми урочисто згадуємо ту історичну подію в Україні, я, як молодий Українець-Гетьманець і як син — схилию голову перед Батьком, що чином Своім 29-го квітня 1918 року найбільше спричинився до того, щоб дати українському політичному життю традиційний державницький напря-

мок і повній імпульс для духової творчості. Схиляю голову свою я ще тому, що бачив краще, як хто інший, ту надзвичайно тяжку й невдячну працю, що Батькові довелося переводити глибоким почуттям відповідальності не лише в Україні, але й на еміграції — аж до нинішнього дня!

Сьогодні ми знаходимося в стадії підготовки до майбутньої боротьби, довгої і жорстокої. В цій боротьбі рішачим чинником буде якість політичних провідників. Ми їх маємо замало. Виховати справжніх провідників в умовах нашої бездержавності тяжко. Маю на увазі провідників досвічених, чесних, дисциплінованих, вірних нашій Визвольній Справі, які зміли б підпорядкуватись вищому Авторитетові. Але виховати їх можна. Такім же самим по чуженні находилися багато інших народів, не сьогодні мають свої власні Держави.

Питання виховання провідників особливо тяжке в наших умовах через те, що українська справа — це справа міжнародня, що знаходиться на перехресті різних культур і політичних впливів, вимагає від наших відповідальних людей особливо чесноти, характерности й твердості для того, щоб у рішачий момент не піддатися спокусам, маючи перед очима тільки добро й користь Батьківщини.

Але вірю, що ми повищі труднощі переборемо. Будемо мати досить провідників, і таких, яких нам треба. Вірю, бо знаю, що нарід наш чесний та здоровий і спроможеться виловити з себе творчі сили. Наше завдання на сьогоднішній день — цьому процесові якнайбільше допомогти.

І якраз нині очі мої звертаються до нашого молодого покоління, родженого й вихованого за океаном.

Молоді Українці й Українки! На Вас лежить великий обов'язок перед Батьківщиною! Ви маєте змогу пізнати модерну науку в усіх її проявах, як у площині матеріальній, так і духовій. На Вас лежить обов'язок допомогти Вашим братам на Рідних Землях в їх боротьбі за волю Вашої старої Батьківщини. Мусите вчитись на помилках тих, що перед Вами брались кувати українське життя. До нашої духової скарбниці мусите додати знання, що Ви його можете придбати тут. В сім'ї великих держав ми тоді тільки займемо почесне місце, коли будемо озброєні знанням, знанням великим. Але самого знання замало. Мусимо викоренити в нас наше українське гуляйполе, що є гісторичним відрухом проти нашого багатовікового рабства. Знання, внутрішня дисципліна, рівновага й тверда віра в свої сили — ось що мусить бути нашими основними прикметами!

Ви виростили на чужій Землі й можете поставити запит: як же допомогти нашій Батьківщині? Вона ж від нас далеко. Так далеко. Але як допомагали своїм країнам Поляки, Ірландці, Чехи

хи й інші. Допомагати не тільки морально, пропагандою серед чужинців, матеріально, алеж і фізично. А чому ми не можемо того самого доконати? Не забуваймо також, що ми маємо приклади, коли члени нації, роджені поза межами рідних Земель, можуть відіграти у своїй старій Батьківщині рішачучу роллю. І так само я вірю, що й тут, серед Вас, знайдеться в майбутньому може не один український патріот, що відіграє роллю в подіях на наших Землях.

Для того треба захотіти України, України такої, якої ми її мати хочемо, але сьогодні не маємо. І ми її здобудемо!

Під час пізнання й студіювання нашої української дійсности, не зраджуйте її сумними сторінками. Україна — не тільки наша минувшина, але вона в першу чергу — наша сучасність. Майбутнє нашої Землі в руках нашого покоління, себто в наших руках, і від нас воно залежить. Тому — з гордо піднятим чолом не стидаймося називати себе Українцями. Продовжуймо боротьбу за наше державне визволення сміливо, чесно й товарисько, з почуттям довір'я один до одного, без заяв, що, мовляв, моя хата скраю. Не забуваймо, що належимо до нації, яка сьогодні лежить ще на землі, але що встати хоче і вже починає підводитись. Будьмо серед тих борців, що нашій Україні активно допоможуть підвестись і підтримають її в остаточній боротьбі.

Тому — вступайте до Гетьманського Державницького Фронту! В нім може знайти місце кожний український патріот. Бо в об'єднанні всіх наших національних сил запорука нашої остаточної перемоги!

Шановна Українська Громадо!

Ми всі беремо участь у великім Ділі. Кожний з нас, як може, любимо нашу Землю і за її визволення боремося. Знаємо, що людськими руками робимо людське діло. Знаємо границі наших сил і вміння. Тому молимо Господа Бога, щоб допоміг нам у нашій роботі.

Гасло всіх Українських Державників: *Бог і Україна!*

Виголошено 17-го Квітня 1938 року перед українською громадою в Дітройті (США) на святі 29-го квітня (20 роковини проголошення Гетьманства в Україні).

На привітання, що його надіслала
українці табору Гайденау ВП. Геть-
маничеві в день його уродин, ВП.
Гетьманич відповів таким листом:

до Українців, Імени Штабів
і Табірних, Гімнерних, що
матиме мене і друзів моїх
порятунків, 13. 2. 47.

London
25th March,
P. O. 1947.

Други Імени і Промисли на Східноукраїнці!
Хочу вам сказати, що я одержав від вас багато
визначення, і навіть так, що порятунків, і вищого
наше дітище підтримати. Чесно і так
серед наших імені представників маюче всі
наши Імени

Вам я так дуже, що вищого і нова-
жанами ємою мене зоручили і ємою
на вас і ви, якими так всім нас рачи.

Сердечно всім вам ємою!

Маме і всім вам, що ви до нас на-
шого порятунку на своєму імені,
що ви нам усім, що вищого і ємою
і від усіх наших, невідомо ємою і ємою
і вищого порятунку на нашому імені,
ємою ємою!

Ваш, що ви всім нам, що і ємою і
ємою об'єднаною і ємою ємою
ємою і ємою так і ємою і ємою
ємою ємою і ємою і ємою і ємою
ємою.

Ваше Імені: Імені ємою!

Імені ємою

До українців, членів табору
в Лайдонав, Німеччина, що
здали мене в день мого
народження, 13.2.47.

Лондон
25го липня
Р.Б. 1947.

Дорогі Земляки і Приятелі
по Скитальщині!

Кілька днів тому я одержав від всіх Вас при-
вітання, з нагоди дня мого народження, з шален-
ними Вашими підписами. Щасливий бабунти
серед Ваших імен представників майже всіх
наших Земель.

Ваша увага до мене, прихильність і поба-
жання сильно мене зворушили і скріпили на душі
в ці тяжкі для нас часи.

Сердечно всім Вам спасибі!

Малю Господа Бога, аби Він допоміг нашому народові
на його страданому шляхові, дав би йому мудрість
внутрішнього єдності і відуття власної непоборної
сили і вивів би його, нарешті, на шлях щасливого,
світлого буття

Хочу, аби всі Ви знали, що я завжди й при
всіх обставинах працюватиму в міру своїх
сил і зусиль для добра й величі України,
тими самими виконуючи Заповіт. мого Токійного
Батька.

Всім Вам Щастя Божє!

Данило Скоропадський

*Obkladyńka i zastawky
mystzja Wadyma Dobrolige*

ЗМІСТ

Від Видавництва.....	5 ст.
Оцінімо наші давні і теперішні помилки...	7 ст.
Кличемо до співпраці всіх патріотів.....	10 ст.
Про одне з наших національних лих.....	12 ст.
Слово до нашої Молоді.....	17 ст.
Слово до отців духовних.....	21 ст.
Чин 29-го квітня.....	23 ст.
Лист таборянам Гайденав.....	29 ст.